

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Tiltrædelsesforelæsning

Musikterapi som led i tværfaglig indsats i demensomsorgen til reduktion af agitation

Ridder, Hanne Mette Ochsner

Publication date:
2013

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Ridder, H. M. O. (2013). *Tiltrædelsesforelæsning: Musikterapi som led i tværfaglig indsats i demensomsorgen til reduktion af agitation*. Paper præsenteret ved Musikterapi og demens, Aalborg, Danmark.
<http://www.cedomus.aau.dk/arrangementer/arrangement//musikterapi-og-demens---minikonference-og-professortiltraedelse.cid85901>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Musikterapi som led i tværfaglig indsats i demensomsorgen til reduktion af agitation og medicinering
Hanne Mette Ochsner Ridder

Hvorfor musik?

Sang fly i senk
 De fly måtte arbejde hårdt fra Los Angeles til New York efter at en kvinde om bord sødhet & sluttet & syngte.
 Kvinden insisterede på & syngte en skærende højt væggede av Whitneys Houston hit af 'I Wanna Dance with Somebody' som og dør igen.
 medlem The Huffington Post. Selv da flyet fra American Airlines gik ned i Kansas City og tre politifolk løbte på hende håndjern og ledte hende ud af flyet, fortsatte kvinden & syngte på såkaldt en såkaldt en Dolly Parton. Kvinden flak på efter politivær.
 (NTB)

«Alten er, at musikken skal stresser folk, der bare står og hænger ud i indgangen og derfor fortæller. Men hvis man bare går igennem rummet, hvor musikken spiller, oplever man det som noget som ganske bygget», siger Benny Knudsen. Han fortæller, at Meritum Music AS sender eller med en musik til DSA nogle gange en dag.
 «For det handler om at arbejde på sammenhængen af musikken, så folk ikke kommer sig til dem», siger Benny Knudsen.
 Information 31.8.2010

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Hvorfor musik?

Musik som ...	Niveauer	Virkning
1. lyd	FYSIOLOGISK	Krop
2. sprog/betydning	SYNTAKTISK	Æstetik
3. sprog/mening	SEMANTISK	Eksistens
4. interaktion	PRAGMATISK	Samvær

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Musik i musikterapi med demensramte

De 3 R'er

- ▶ Ramme
- ▶ Regulering
- ▶ Relation

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Demens i flg WHO's diagnosekriterier, ICD-10:

- ▶ Demens er et syndrom udløst af sygdom i hjernen
- ▶ Typisk af kronisk eller progressiv art
- ▶ Svækkelse af hjernens kognitive funktioner: bl.a. hukommelse, orientering, forståelse, indlæringssevne, sprog og dømmekraft.

At forstå demens: "... dementia is essentially a strange and **frightening** situation that activates very deep **fears** and consequently a range of behaviours aimed at making the world less frightening."
 (Cheston & Bender 2003, p. 145)

Utrygge situationer → Angst → Adfærd der mindsker frygt/genvider tryghed → Misforståelser → Utrygge situationer

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

At forstå demens

"Many dementia sufferers face the disruption of their attachment relationships..."
 (Cheston & Bender 2003, p. 222)

Persons with dementia live in "an interactional prison"
 (Kitwood 1997, p. 89)

BPSD stiger når psykosociale behov ikke opfyldes (Kitwood 1997).

BPSD:
 Adfærdsmæssige og psykiske symptomer ved demens (Behavioural and Psychological Symptoms of Dementia)

- ▶ **Agitation**, Angst, Apati, Depression, Hallucinationer, Mani, Personlighedsforandring, Vrangforestillinger

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Ridder, Stige, Qvale, Gold (2013). Individual Music Therapy for Agitation in dementia: an exploratory randomized controlled trial.

- ▶ Agitation: 48-82% demensramte beboere på plejehjem har symptomer på agiteret adfærd (Zuidema, Koopmans, & Verhey, 2007).
- ▶ Agitation hos demensramte er den mest markante årsag til udbændthed og nedsat livskvalitet hos demensramte og omsorgspersoner (Brown, Howard, Candy, & Sampson, 2012; Cohen-Mansfield & Libin, 2004).

Definition: "upassende verbal, vokal og motorisk aktivitet som af en observatør vurderes til ikke at være et direkte resultat af individets behov eller forvirring" (Cohen-Mansfield, 1991, p. 2).

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Agitation

Cohen-Mansfield, Marx, & Rosenthal (1989):

- ▶ Aggressiv adfærd overfor sig selv eller andre
- ▶ Normal og tilladelig adfærd men udført med unormal hyppighed
- ▶ Adfærd som er afvigende eller uacceptabel i fht sociale standarder

Forstået ud fra den person-orienterede teori:

- ▶ et led i sygdomsprocessen
- ▶ et udtryk for uopfyldte psykosociale behov
  - ▶ ... og derfor et forsøg på at kommunikere disse behov (Kitwood, 1997)
  - ▶ ... og at cope (Woods, 2001)

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Agitation afhænger af omsorgskulturen

- Forekomsten kan forudsiges af det psykosociale miljø på plejehjemmet (Zuidema et al., 2007)
- og ud fra kulturen på arbejdspladsen (Stein-Parbury et al., 2012)
- ▶ Vigtigt i fht omsorgskulturen: ikke fokus på selve symptomerne, men på årsagerne til dem:
- "omsorgspersonernes interpersonelle interaktioner må være af en sådan natur at personen med demens føler sig forstået, specielt i fht deres følelser" (Stein-Parbury et al., 2012, p. 408).

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Nuværende behandling?

- Psykofarmaka
  - Psykosociale tiltag
  - MT

83,4% til norske demensramte (Bergh, Engedal, Røen, & Selbæk, 2011)

Alvorlige bivirkninger:

- fald i livskvalitet
- fald i kognitivt funktionsniveau
- hjerneblødning/ apopleksi
- øget dødelighed

Forskning viser at MT er en effektiv behandling af agiteret adfærd, men studier er metodisk for svage. Krav om flere RCT.

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Musik som behandling?

- Musik øger engagement samt hvor længe en demensramte er engageret, særligt i en-til-en kontakt (Cohen-Mansfield et al., 2011, p. 863).
- Musik spillet i plejesituationer reducerer agitation (Casby & Holm, 1994; Gerdner & Swanson, 1993; Remington, 2002; Sung & Chang, 2005; Tabloski, McKinnon-Howe, & Remington, 1995; Thomas, Heitman, & Alexander, 1997; Zare, Ebrahimi, & Birashk, 2010).
- ... og fører til en højere grad af samarbejde (Clark, Lipe, & Bilbrey, 1998; Thomas et al., 1997)
- ... i særlig grad hvis personale selv synger (Brown, Göttell, & Ekman, 2001; Hammar, Emami, Göttell, & Engström, 2011).

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

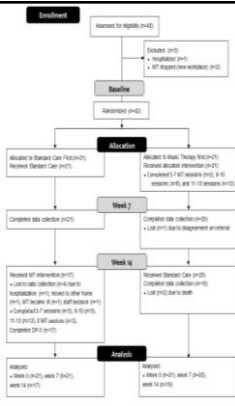
Musikterapi

- ▶ Fire systematiske litteraturgennemgange af ikke-medicinske tiltag fremhæver den positive effekt af musik og musikterapi i fht agiteret adfærd
  - Hulme, Wright, Crocker, Oluboyede, & House, 2010
  - Kverno, Black, Nolan, & Rabins, 2009
  - Spiro, 2010
  - Wall & Duffy, 2010
- ▶ I et Cochrane review konkluderes dog at 10 studier af MT + musikaktiviteter er metodisk for svage til at kunne konkludere på resultaterne (Vink, Bruinsma & Scholten 2011).
- ▶ I en Narrative Synthesis Systematic Review af MT studier samt Mixed-Methods designs konkluderes at MT reducerer agiteret adfærd på kort sigt (McDermott, Crellin, Ridder, & Orrell 2013).

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Formål med undersøgelsen

- At undersøge effekten af individuel MT på agiteret adfærd hos borgere på plejehjem med moderat/svær demens
- At undersøge effekten på psykofarmaka og livskvalitet
- » Metode: crossover RCT
- » Effektvariable:
  - agiteret adfærd (Cohen-Mansfield Agitation Inventory, CMAI)
  - livskvalitet (Alzheimer Related Quality of Life, ADRQL)
  - medicinering
- » Uafh. variabel: 6 ugers individuel MT vs. standardpleje

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Deltager-karakteristika

- Flertallet af deltagerne var kvinder (69%)
- Flertallet af deltagere var fra Norge (76%)
- Aldersgennemsnittet: 81 år (fra 66-96 år)
- Flertallet havde boet på deres plejehjem i adskillige år, i gennemsnit 2 år og 4 mdr
- 10% havde boet på plejehjemmet i mindre end 6 mdr.
- Flertallet af deltagere var diagnosticeret med Alzheimer Demens (40%) eller Demens (uden nærmere specifikation) (38%)
- De resterende (22%) var diagnosticeret med: Vaskulær, mixed demens, Alkoholrelateret demens, Lewy Body Demens eller FTD

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

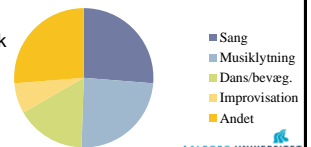
Personale

- Hvor godt kendte omsorgspersonerne deres deltager?
  - 24%: < 6 mdr.:
  - 47%: 6 mdr. - 2 år:
  - 29%: > 2 år
- Besvarelse af ADRQL og CMAI blev foretaget af een og samme kontaktperson i 81% af tilfældene, og af to forskellige i 19% af tilfældene

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Musikterapi

- Alle deltagere fik tilbud om 12 MT-sessioner over 6 uger
- Gennemsnitligt 10 sessioner
- 414 musikterapisessioner
- 14 plejehjem (10 i Norge, 4 i DK)
- MT blev udført af erfarne musikterapeuter med en kandidatgrad i MT som fulgte etiske principper samt principper i person- og relationsorienteret MT
- Musikterapisessionerne varede i gennemsnit 33,80 min.
- 77% af sessionerne foregik i deltagerens egen stue

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Beskrivelse af den musikterapeutiske kliniske metode

Deltagerkode: DK1008 Udfyldes efter hver session

Dato (dd/mm): | - | - | 2 | 0 | 1 |

Musikterapisession nr: | | | | |

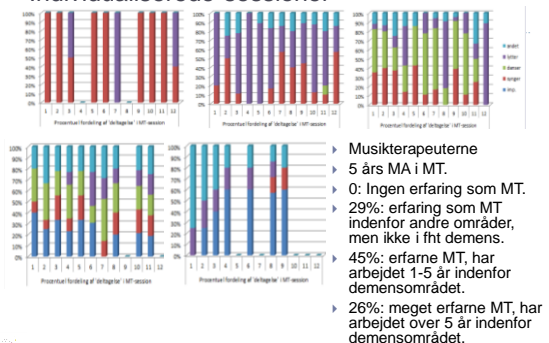
Sessionens varighed i minutter: | | | | |

	Udført	Udført i samarbejde med	Præferencer* (1, 2, 3)
Individuel musikterapi	Deltager på instrumenter ud fra sangmelodier med stemmeløde	☐	☐
	D'lynger - vilkårlige sange ¹ nye/ukendte sange ² til CD ³	☐	☐
	D'anser/ bevæger sig til egen sangspil til MT's sangspil til CD ³	☐	☐
D'lytter til	MT's improvisation til CD ³	☐	☐
Ingen musik	Drog MT taler Drog MT går tur Andet	☐	☐

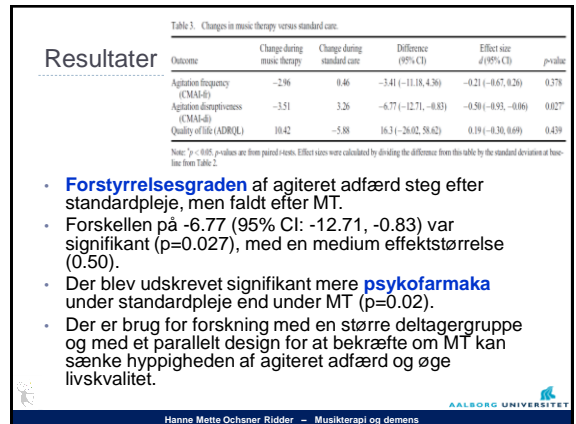
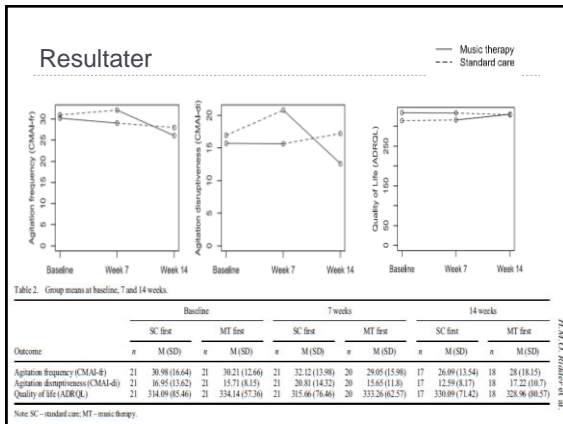
D: Deltageren (blunden) i musikterapi, MT: Musikterapeut, CD: kan udover CD være andre musikoptagelse, fx LP eller kassetband
*Præferencer: markered med 1, hvad sessionen starter med af de 3 kategorier (spilleinstrument, synger, danser, lytter, ingen musik). Marker med 2, hvad sessionen ender med (synger, danser, ingen musik, ingen musik) og med 3) en af de 3 kategorier.

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Individualiserede sessioner

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Konklusion (Ridder et al., 2013)

- Undersøgelsen viser at 6 ugers MT reducerer forstyrrelsesgraden af agiteret adfærd og forebygger brug af psykofarmaka hos mennesker med demens.
- Der er brug for yderligere forskning i fht at bekræfte positive tendenser i fht livskvalitet og hyppigheden af agiteret adfærd.

Tak til:

- Norgesminde Plejehjem, Hellerup
- Plejecentret Lindegaarden, Gl. Kolding
- Plejecentret Lunde haven, Skovlunde
- Plejehjemmet Salem, Gentofte.
- Rieber Fonden og AAU

Overensstemmelse

- De positive resultater underbygges i helt ny metaanalyse: Ueda et al. (2013) i *Ageing Research Reviews*
- Effekten af MT på BPSD, kognition og ADL hos patienter med demens. Et systematisk review samt meta-analyse.

Litteratursøgning I følgende databaser: MEDLINE, CINAHL, PsycINFO, og Igaku Chuo Zasshi. N=20 studier: RCT + kontrollerede kliniske undersøgelser, kohortstudier og kontrolstudier.

Resultater:

- Meta-analysen viste en effekt af MT i fht. BPSD.
- MT viste moderat effekt på angst og adfærdssymptomer.
- Musikterapiforløb på over 3 måneder var mere virkingsfuld i fht. angst
- MT vurderes til at være et vigtigt tiltag i fht. indsatser for at mindske BPSD.

Center for Dokumentation og Forskning i Musikterapi

Igangværende forskning i fht. demens

Hanne Mette Ochsner Ridder, AAU, udfører sammen med kolleger fra Helse og Bliede i Norge et pilotprojekt med titlen "Effekten af individuel musikterapi på agiteret adfærd og livskvalitet hos personer med demens". Et andet forskningsprojekt er et samarbejde med psykiatriske undersøgelsescenter i USA. Grundlaget for forskningsprojektet er et tidligere undersøgelsesprojekt, hvor musikke terapier udvurderet med dokumentation af demens agiteret adfærd. Dataindsamlingsperioden blev afsluttet i januar 2012 og flere danske plejehjem og musikterapeuter deltog.

Igangværende ph.d.-projekter

Anna Maria Olesen er ph.d.-studerende ved Forskningsprogrammet i Musikterapi, AAU, og undersøger hvordan man via musikterapi kan udføre undersøgelse af musik og interpersonelle kommunikation og om og hvordan undersøgelsen kan overføres til de hjemlige musikterapeuter. Se www.cedomus.aau.dk for mere information om dette projekt.

Annika Comares, Belgien, ph.d.-studerende ved Forskningsprogrammet i Musikterapi, AAU, forsker i hvordan musikterapi kan bruges til at reducere angst og depression hos personer med demens. Se www.cedomus.aau.dk for mere information om dette projekt.

Dirk Hochmann, Stockholm, ph.d.-studerende ved Forskningsprogrammet i Musikterapi, AAU, er i fht med at udvikle og teste et udvalgt af et udvalg af afstumpede af musikterapi hos personer med demens. Se www.cedomus.aau.dk for mere information om dette projekt.

Hanne Mette Ochsner Ridder, ph.d.-professor, AAU, September 2012

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens

Litteratur

- Hulme, C., Wright, J., Crocker, T., Oluboye, Y. & House, A. (2010). Non-pharmacological approaches for dementia that informal carers might try or access: a systematic review. *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 25, 756-763.
- McDermott, O., Crellin, N., Ridder, H.M.O. & Orrell, M. (2012). Music therapy in dementia: A narrative synthesis systematic review. *International Journal of Geriatric Psychiatry*. DOI: 10.1002/gps.3895.
- Kverno, K. S., Black, B. S., Nolan, M. T. & Rabins, P. V. (2009). Research on treating neuropsychiatric symptoms of advanced dementia with non-pharmacological strategies, 1998-2008: a systematic literature review. *International Psychogeriatrics*, 21, 825-843.
- Ridder, H.M.O. (2003) Singing Dialogue. Music therapy with persons in advanced stages of dementia. A case study research design. Ph.d.-afhandling, AAU. www.mt-phd.aau.dk.
- Ridder, H.M.O. (2012). Forskning i musikterapi: Personer med Demens. *Dansk Musikterapi*, 9(1), 3-12.
- Ridder, H.M.O., Stige, B., Qvale, L. G., & Gold, C. (2013). Individual music therapy for agitation in dementia: an exploratory randomized controlled trial. *Ageing & mental health*, (ahead-of-print), 1-13.
- Spiro, N. (2010). EDITORIAL. Music and dementia: Observing effects and searching for underlying theories. *Ageing & Mental Health*, 14(8), 891-899.
- Ueda, T., Suzukamo, Y., Sato, M., & Izumi, S. I. (2013). Effects of music therapy on behavioral and psychological symptoms of dementia: a systematic review and meta-analysis. *Ageing research reviews*. [Epub ahead of print]
- Vink, A. C., Zuidersma, M., Boersma, F., Jonge, P., Zuidema, S. U., & Slaets, J. P. J. (2012). The effect of music therapy compared with general recreational activities in reducing agitation in people with dementia: a randomised controlled trial. *International journal of geriatric psychiatry*, iFirst.
- Wall, M. & Duffy, A. (2010). The effects of music therapy for older people with dementia. *British Journal of Nursing*, 19(2), 108-115.

Hanne Mette Ochsner Ridder – Musikterapi og demens